

UITGEBREIDE POSITIE KLIMAAT IN IMVO-WET

Waarom en hoe klimaat/klimaatplicht in imvo-wetgeving moet worden opgenomen (*mede n.a.v. de uitspraak in de Shell Klimaatzaak*)

1. Inleiding

Op dit moment zijn er in Nederland twee processen voor imvo-wetgeving gaande: het ChristenUnie-initiatief¹ en de bouwstenen² van het ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingsamenwerking. Centraal in beide initiatieven staat de plicht die bedrijven hebben om mensenrechten en milieu in hun hele keten te respecteren. Met andere woorden schendingen van mensenrechten en milieuvervuiling moet voorkomen/beperkt/aangepakt worden. Deze plicht voor bedrijven volgt uit de tweede pijler van de UN Guiding Principles Business and human rights (UNGP)³. Hiertoe is er een due diligence proces van 6 stappen - gebaseerd op die UNGP en OESO-richtlijnen⁴ - die door bedrijven doorlopen moet worden.

Milieudefensie stelt zich op het standpunt dat klimaat expliciet dient te worden opgenomen in imvo-wetgeving, zowel in een nationale wet als in een Europese wet die momenteel in voorbereiding is door de Europese Commissie. Dat betekent dat bedrijven de plicht hebben de klimaatrisico's als gevolg van hun bedrijfsvoering in kaart te brengen en in lijn te brengen met het Klimaatakkoord van Parijs.⁵

In het Klimaatakkoord van Parijs hebben bijna alle landen van de wereld met elkaar afgesproken om de klimaatopwarming in elk geval ruim onder de 2°C te houden en te streven naar 1,5°C. Dit volgt uit onderzoek van het, het klimaatbureau van de VN, het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). Het IPCC stelt dat voor een kans van 50% op het beperken van de opwarming tot 1,5°C er in 2030 mondiaal gemiddeld 45% minder zal moeten worden uitgestoten ten opzichte van 2010. Een mondiaal gemiddelde reductie van 45% in 2030 geeft een 85% kans om de opwarming tot 2°C te beperken.⁶ Ook het nieuwste IPCC-rapport laat zien dat we rekening moeten houden met plotselinge, onomkeerbare versnellingen in opwarming.⁷

¹ TK 2020-2021, 35761, nr 1 + 2, Voorstel Wet verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen

² Concept Bouwstenen voor IMVO-wetgeving, ministerie van Buitenlandse Zaken, 30 april 2021

³ Guiding Principles on Business and Human Rights, The Corporate Responsibility to Protect Human Rights, p.13.

⁴ OESO (2011), De OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen: Aanbevelingen voor verantwoord ondernemen in een mondiale context.

⁵ Overeenkomst van Parijs, L282/4

⁶ IPCC Special Report: Global Warming of 1.5, Summary for Policymakers, <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/spm/>

⁷ IPCC Summary for Policymakers, Climate Change 2021: The Physical Science basis., p.35
https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_SPM.pdf

Dat gevaarlijke klimaatverandering leidt tot mensenrechtenschendingen stond al vast. Het vonnis in de Klimaatzaak tegen Shell⁸ is het eerste ter wereld dat een duidelijk en meetbaar **emissiereductiedoel oplegt aan een bedrijf en zijn toeleveringsketen**. Het vonnis – alsmede het NCP⁹ in de ING-zaak (zie onder pgr 2) - maakt duidelijk dat het voorkomen van schade door klimaatverandering een **essentieel onderdeel** is van verantwoord ondernemen zoals gedefinieerd door de UNGP's en de OESO-richtlijnen.

Uit het vonnis volgt de noodzaak om duidelijkheid te verschaffen over de verplichtingen van bedrijven om (risico's op) mensenrechtenschendingen, milieu- en klimaatschade te voorkomen. De grote Nederlandse opgave om klimaatdoelstellingen in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs te behalen kan onmogelijk worden gehaald zonder de proportionele bijdrage van (vooral) grote Nederlandse bedrijven.

Kortom: het is anno 2021 – zes jaar na het Klimaatakkoord van Parijs - ondenkbaar dat klimaat niet expliciet wordt genoemd in een wettelijke plicht voor bedrijven om gepaste zorgvuldigheid te betrachten. Kern hierbij is dat bedrijven hun activiteiten in lijn brengen met het 1,5°C doel zoals afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs en dat er door de overheid criteria voor reductiedoelen voor bedrijven/sectoren moeten worden vastgesteld voor 2030.

2. Trend klimaat in OESO-due diligence richtlijnen en regelgeving

OESO-richtlijnen

Onder het hoofdstuk milieu is het *reduceren van broeikasgassen door bedrijven* opgenomen.¹⁰ Momenteel worden door de OECD RBC-centre guidances en andere tools gemaakt die moeten verduidelijken hoe klimaat due diligence er onder de OESO richtlijnen uit moet zien (oa tools for investors, the textile and garments sector and the minerals sector).¹¹

Ook het NCP¹² achtte het in de ING-zaak die haar werd voorgelegd noodzakelijk dat door ING concrete doelstellingen worden gedefinieerd om de impact te adresseren in lijn met het Parijse klimaatakkoord. De NCP heeft verder aangegeven dat OESO *due diligence* zich niet alleen uitstrekt tot de bank zelf maar ook tot haar waardeketens. In de inhoudelijke beoordeling heeft de NCP uiteengezet dat de omstandigheid dat geen internationaal aanvaarde methodologie of standaard bestaat om klimaatimpact te meten bedrijven niet ontslaat van hun verplichting onder de OESO-richtlijnen om die impact te meten en daarover te rapporteren.

Resolutie Europees Parlement en wetsvoorstel Europese Commissie

In de resolutie van het Europees Parlement over *corporate due diligence and corporate accountability* van 10 maart 2021 valt klimaat onder milieu. De resolutie stelt ook dat

⁸ ECLI:NL:RBDHA:2021:5337

⁹ NCP Final Statement, www.oecdguidelines.nl/documents/publication/2019/04/19/ncp-final-statement-4-ngos-vs-ing.

¹⁰ Hst VI 6 (b), (c), (d) en Commentary, paragraaf 33

¹¹ Zie email bijlage voor draft interim report from the Working Party on Responsible Business Conduct, *Managing Climate Risks and Impacts through Due Diligence for Responsible Business Conduct, A Tool for Institutional Investors*.

¹² NCP Final Statement, www.oecdguidelines.nl/documents/publication/2019/04/19/ncp-final-statement-4-ngos-vs-ing.

corporate due diligence wetgeving in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs moet zijn.¹³ Er wordt een lijst voorgesteld met negatieve impacts op het milieu waaronder ook zou moeten vallen: broeikasgasemissies die leiden tot een opwarming van de aarde van meer dan 1,5°C en ook elke andere impact op het klimaat (zie nr 23 Annex). Het voorstel van de Europese Commissie voor een dergelijke wet wordt eind oktober verwacht.

UN Binding Treaty 3rd draft

In de derde draft van de UN Binding Treaty¹⁴ wordt aangegeven dat due diligence ook inhoudt het uitvoeren en publiceren van een *climate change impact assessment throughout their operations* en dat bedrijven dienen te rapporteren over *climate change standards throughout their operations, including in their business relationships*. (artikel 6.4). In de Preamble van de draft wordt aangegeven dat de State parties “*Acknowledging that all business enterprises have the capacity to foster sustainable development through an increased productivity, inclusive economic growth and job creation that respect internationally recognized human rights, labour rights, health and safety standards, the environment and climate, in accordance with relevant international standards and agreements*” (onder PP10).

UNGP klimaat

De VN Werkgroep voor Bedrijfsleven en Mensenrechten zal in het najaar van 2021 een Information Note publiceren over klimaatverandering en de UNGP's geschreven door Surya Deva.¹⁵

EU Non-Financial Reporting Directive (NFRD)¹⁶ en de voorgestelde Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)¹⁷

De Richtlijn Niet-Financiële Rapportage verplicht grote bedrijven om materiële informatie vrij te geven over milieu, mensenrechten, sociale- en personeelszaken en omkoping en corruptie. Toegepast op klimaatverandering, moeten bedrijven zowel rapporteren hoe klimaatverandering de waarde van het bedrijf dreigt te beïnvloeden (financiële materialiteit), als welke negatieve impact de onderneming heeft op klimaatverandering en de gevolgen ervan (sociale en milieumaterialiteit). De niet-bindende richtsnoeren adviseren bedrijven onder meer te rapporteren over scope 1-3 en hun emissiereductiedoelen, voor zover dit relevant en evenredig is met hun activiteiten. Op 21 april 2021 publiceerde de Commissie een voorstel voor een Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) bedoeld om de vereisten van de NFRD te updaten. In tegenstelling tot de NFRD (die dateert van voor het Klimaatakkoord van Parijs), bevat het voorstel voor de CSRD uitdrukkelijke referenties naar klimaat- en klimaatdoelen. Grote bedrijven moeten volgens dit voorstel verplicht rapporteren over hun plannen om te verzekeren dat hun businessmodel en strategie compatibel zijn met

¹³ European Parliament resolution of 10 March 2021 with recommendations to the Commission on corporate due diligence and corporate accountability, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0073_EN.html, onder par S en onder par 20 Annex to the Resolution.

¹⁴ Legally binding instrument to regulate, in international human rights law, the activities of transnational corporations and other business enterprises, OEIGWG chairmanship, third revised draft 17 augustus 2021.

¹⁵ Surya Deva, Climate Change, Human Rights and the UN Guiding Principles: Interlinkages and Red Flags, https://www.biiicl.org/documents/125_hrdd_for_climate_change_impacts_webinar_series_report_8_jan_2020.pdf, p.48

¹⁶ Directive 2014/95/EU, L330/1

¹⁷ COM(2021) 189 final

de transitie naar een duurzame economie en met het doel de opwarming van de aarde te beperken tot 1.5°C in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs. De Commissie stelt voor via gedelegeerde handelingen bindende, gedetailleerde rapportagestandaarden op te leggen (in tegenstelling tot de huidige niet-bindende richtsnoeren), onder meer voor klimaatadaptatie en klimaatmitigatie.

EU Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Specifiek voor aanbieders van beleggingsadvies en verzekeringsgerelateerde beleggingsproducten aanbieden trad op 10 maart 2021 de EU-verordening betreffende informatieverstopping over duurzaamheid in de financiële sector in werking. De SFDR verplicht grote financiële instellingen om vanaf 30 juni 2021 due diligence beleid te hebben met betrekking tot de belangrijkste negatieve effecten van hun investeringsbeslissingen op duurzaamheid. Ze zijn verplicht om een verklaring te publiceren over hun naleving van gedragscodes en internationaal erkende standaarden voor due diligence en rapportage, alsook de mate waarin ze gealigneerd zijn met de doelstellingen uit het Klimaatakkoord van Parijs. Voor kleinere financiële instellingen geldt een “comply or explain” regeling: het staat hun vrij om geen rekening te houden met nadelige duurzaamheidsimpacts op voorwaarde dat ze uitleggen waarom niet.

3. Uitspraak klimaatzaak Shell

Uit het vonnis in de rechtszaak tegen Shell volgt dat het voorkomen van gevaarlijke klimaatverandering/klimaat schade een essentieel onderdeel is van imvo zoals opgenomen in de UNGP's en de OESO-richtlijnen. Voor de invulling van de ongeschreven zorgvuldigheidsnorm kijkt de rechtbank o.a. naar de UNGP's die breed worden gedragen op internationaal vlak als 'soft law'-instrument. De rechtbank stelt vast dat de UNGP's “gezaghebbend”, “internationaal breed gedragen” zijn en “actuele inzichten” weerspiegelen. Een bedrijf moet daarom voldoen aan de UNGP's, ongeacht of het dit publiekelijk heeft verklaard.

Enkele belangrijke onderdelen uit de uitspraak die van belang zijn voor imvo- wetgeving:

- Gevaarlijke klimaatverandering leidt tot mensenrechtenschendingen.
- Alle bedrijven hebben een individuele verantwoordelijkheid om mensenrechten in hun hele keten te respecteren. Dit is een *mondiale gedragsnorm* die overal en altijd geldt en geacht wat anderen (bedrijven, overheden, samenleving) doen.
- De verantwoordelijkheid van bedrijven om mensenrechten te respecteren geldt voor alle bedrijven, ongeacht omvang, sector, operationele context, eigendomsverhoudingen en structuur. De schaal en complexiteit van de middelen waarmee bedrijven die verantwoordelijkheid verwezenlijken, kunnen variëren naargelang de factoren en de ernst van de impact die hun activiteiten op de mensenrechten kunnen hebben.
- Alle CO₂-uitstoot vergroot het risico op mensenrechtenschendingen. Iedere reductie van broeikasgassen heeft een positief effect op het tegengaan van een gevaarlijke

klimaatverandering. Iedere reductie betekent immers dat meer ruimte overblijft in het koolstofbudget.

- De rechtbank stelt dat er een brede consensus is dat bedrijven werken naar netto 0 in 2050. De timing en scope hangt af van capaciteit en verantwoordelijkheid per bedrijf.
- De rechtbank erkent verantwoordelijkheid van moedermaatschappijen voor dochterondernemingen evenals de mogelijk schadelijke impact van bedrijfsbeleid, of het ontbreken daarvan.
- Financiële doelstellingen van bedrijven zijn ondergeschikt aan hun verplichting om mensenrechten, klimaat en milieu te respecteren.
- Daarnaast volgt ook uit het vonnis dat reductiedoelen die bedrijven stellen concreet en aantoonbaar gehaald moeten worden.
- De verantwoordelijkheid van Shell om emissies te verminderen strekt zich uit over haar keten, inclusief leveranciers en eindgebruikers van haar producten. Reductieverplichting 45% in 2030 tov 2019. (De rechtbank verdeelt die reductieverplichting in 2 soorten verplichtingen: Scope 1 (Shell Group) is een resultaatsverplichting en scope 2 (leveranciers) + 3 (eindgebruikers) is een zwaarwegende inspanningsverplichting.

4. Klimaatschade / gevaarlijke klimaatverandering

Activiteiten of handelingen van ondernemingen kunnen ook nadelige gevolgen op het klimaat hebben. De productie van olie en gas evenals grootschalige (tropische) ontbossing zijn ook zeer duidelijke voorbeelden van economische activiteiten die grote risico's met zich brengen voor het klimaat. Het veroorzaken, bijdragen of gelinkt zijn aan klimaatschade / gevaarlijke klimaatverandering gaat gepaard met mensenrechtenschendingen en vaak ook met milieuschade. Ook het vonnis in de Klimaatzaak tegen Shell maakt duidelijk dat het voorkomen van schade door klimaatverandering een essentieel onderdeel is van verantwoord ondernemen zoals gedefinieerd door de UNGP's en de OESO-richtlijnen. Een onderneming is verantwoordelijk voor klimaatschade / gevaarlijke klimaatverandering indien het afwijkt van het opgelegde reductiepad (zie paragraaf 5 stap 1 en 2).

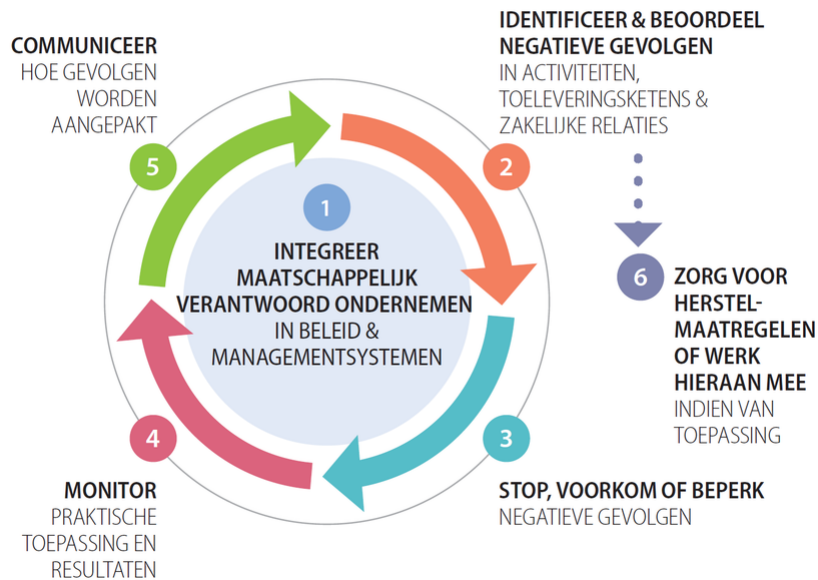
Van ondernemingen mag dus worden verwacht dat zij gepaste zorgvuldigheid toepassen met betrekking tot nadelige gevolgen voor het klimaat. Er bestaat echter nog geen duidelijk handelingsperspectief voor bedrijven om gepaste zorgvuldigheid op het gebied van klimaat te betrachten. Derhalve dient duidelijkheid te worden verschaft over de verplichtingen van bedrijven om (risico's op) klimaatschade te voorkomen.

5. Hoe ziet gepaste zorgvuldigheid / due diligence mbt klimaat eruit?

Het veroorzaken van klimaatschade / gevaarlijke klimaatverandering kan onder de UNGP's en de OESO-richtlijnen zowel onder een mensenrechten- als een milieuschending worden opgevat. Er bestaat zoals aangegeven nog geen handelingsperspectief voor bedrijven om gepaste zorgvuldigheid op het gebied van klimaat te betrachten. Klimaat kan als volgt in de 6 due diligence stappen op basis van de OESO-richtlijnen en de UNGP's worden opgenomen.

Het belangrijkste verschil met de bestaande due diligence stappen betreft stap 1, 2 en 3.

HET DUE DILIGENCE-PROCES & ONDERSTEUNENDE MAATREGELEN

STAP 1 **Beleid: integreren klimaat in (I)MVO beleid**

- Het opstellen van concreet klimaatbeleid inhoudende:
 - Doelen voor absolute emissiereductie van scope 1-3 in lijn met het 1,5°C doel zoals afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs en overeenkomen in het IPCC P1-scenario. Naast reductiedoelen voor 2030 en 2050 committeert de onderneming zich aan korte termijn (1-2 jaar) en tussendoelen (2-5 jaar).
 - Beschrijving van de aannames en methoden die zijn gebruikt om de doelen en reductiepaden vast te stellen.
 - Bedrijven dienen verschillende van de beschikbare methoden te screenen en de methode en doelstellingen te kiezen die het beste tot emissiereducties leiden om het risico van wereldwijde emissieoverschrijding te verminderen.
 - Verwachtingen t.a.v. personeel, toeleveranciers en andere zakelijke partners die direct gelinkt zijn aan de operaties, producten of diensten van de onderneming.

In lijn met de OESO-richtlijnen en UNGP:

- Het klimaatbeleid is goedgekeurd op het hoogste niveau.
- Tot stand gekomen met behulp van relevante interne en/of externe experts.
- Publiekelijk beschikbaar en intern en extern gecommuniceerd naar al het personeel, zakenrelaties en andere relevante partijen.
- Het klimaatbeleid is opgenomen in operationeel beleid en in procedures zodat het ingebed is in de hele onderneming.

Nadere uitleg reductiedoelen en reductiepaden

Zoals ook vastgesteld door de rechtbank in de Shell-uitspraak zullen bedrijven moeten toewerken naar netto 0 in 2050. Echter, netto 0 in 2050 is niet voldoende voor het halen van de klimaatdoelen van het Klimaatakkoord van Parijs. De weg naar nul is namelijk minstens zo belangrijk als het eindpunt. Reductiepaden van het IPCC zijn gebaseerd op een koolstofbudget. Dit koolstofbudget is de cumulatieve hoeveelheid CO₂-uitstoot die gedurende een bepaalde periode is toegestaan om binnen een bepaalde temperatuurdrempel te blijven, in dit geval 1,5°C. Als de tussentijdse doelen niet worden gehaald dan wordt dit koolstofbudget overschreden.

Hoe langer het duurt voordat noodzakelijke emissiereducties worden gerealiseerd, des te groter de totale hoeveelheid uitgestoten broeikasgassen is en (dus) des te eerder het resterende koolstofbudget is opgebruikt. Het is daarom nodig dat bedrijven direct de uitstoot omlaag brengen en niet wachten tot na 2030 of zelfs nog later.

De 45% reductieverplichting die de rechtbank aan Shell oplegt komt uit een recent rapport van het IPCC. Daarin staat dat de wereldwijde uitstoot in 2030 met 45 procent gedaald moet zijn, ten opzichte van 2010, als we 50 procent kans willen hebben om de opwarming nog tot maximaal 1,5°C te beperken en 85% kans om de uitstoot tot 2°C te beperken. Dit percentage is een mondiaal reductiepercentage, een wereldwijd gemiddelde en het zegt niets over wat de reductieverplichting is van verschillende sectoren of specifieke bedrijven. Ook de EU en de Nederlandse Staat volgen dergelijke reductiepaden bij hun aangescherpte klimaatdoelstellingen voor de komende tien jaar. Hoewel er internationale consensus is dat alle bedrijven naar netto nul moeten, verschilt de reikwijdte en timing als gevolg van capaciteit, verantwoordelijkheid en andere factoren. Het is aan de overheid om op basis van de bestaande IPCC-rapporten en internationale consensus sectorale reductiedoelen en paden voor 2030 en 2050 op te stellen voor Nederlandse bedrijven.

STAP 2 Risico-analyse: identificeer en beoordeel broeikasgasemissies en bijbehorende daadwerkelijke en potentiële negatieve impact als gevolg van eigen activiteiten en die van zakelijke relaties

- Ondernemingen dienen zowel hun directe als indirecte emissies (scope 1-3) te identificeren en alle bijbehorende daadwerkelijke en potentiële negatieve impacts te beoordelen. Hierbij dienen zij hun betrokkenheid vast te stellen.
- Ondernemingen dienen hun negatieve emissies apart in kaart te brengen zoals Bioenergy with Carbon Capture and Storage (BECCS), Carbon Capture and Storage (CCS) en bosaanplant.
- Bij het identificeren en beoordelen van risico 's en impacts dient consultatie plaats te vinden met potentieel getroffen groepen en andere relevante stakeholders.

Nadere uitleg identificeren (meten)

Hoewel normen en methodologieën nog volop in ontwikkeling zijn, ontslaat dit bedrijven niet van hun verplichtingen op dit gebied. Het Greenhouse Gas Protocol (GHG Protocol) is 's werelds meest gebruikte standaard voor bedrijven voor het in kaart brengen van de uitstoot. Het hangt af van het soort bedrijf en de sector welke standaard het meest geschikt is.

Andere bruikbare normen zijn:

- Richtlijnen voor duurzaamheidsrapportage van Global Reporting Initiative (GRI)
- IPIECA Petroleum Industry Guidelines for Reporting BKG's
- Globaal pact van de Verenigde Naties
- ISO 14064-3:2006 – Specificatie met richtlijnen voor validatie en verificatie van beweringen over broeikasgassen
- Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)
- Sustainability Accounting Standards Board (SASB)

STAP 3 Aanpak nadelige gevolgen: gepaste stappen om broeikasgasemissies en bijbehorende negatieve impact te voorkomen en/of mitigeren

- Gestelde reductiedoelen (stap 1) en bevindingen (stap 2) worden effectief geïntegreerd in de onderneming. Taken en verantwoordelijkheden zijn op het juiste niveau en bij de juiste functies belegd. In de inrichting van besluitvorming, budgetten en toezicht zijn het halen van de doelen en effectief uitvoeren van stappen leidend.
- In het geval van nadelige gevolgen voor het klimaat, beëindigt de onderneming activiteiten en investeringen die haar belemmeren om haar reductiedoelen (zie stap 1) te behalen.
- De inzet richting toeleveranciers en andere zakelijke relaties die relevant zijn om de reductiedoelen te halen en negatieve impacts te voorkomen, betreft een intensief proces. Dit begint met het vaststellen van doelen en een strategie voor iedere relevante ketenpartij. De ketenpartijen dienen een klimaat due diligence proces in te richten vergelijkbaar met dat van de eigen onderneming.

STAP 4 Monitoren van uitvoering en behalen doelen

- Om de effectiviteit van beleid en genomen stappen te beoordelen, moeten prestaties ten opzichte van de gestelde doelen worden gemonitord.
- Bij het beoordelen dient feedback van interne en externe bronnen te worden meegenomen.

**STAP 5 Communiceren over broeikasgasemissies en due diligence stappen/
Rapportage**

- Naast het klimaatbeleid (emissie-uitstoot en reductiedoelen, zie stap 1), rapporteert de onderneming over alle hierboven beschreven due diligence stappen.
- Het betreft kwalitatieve en kwantitatieve informatie, die goed toegankelijk moet zijn voor alle relevante stakeholders.

STAP 6 Herstel: waar nodig genoegdoening mogelijk maken

- Als op basis van stap 2 blijkt dat de onderneming door zijn uitstoot daadwerkelijk klimaatschade heeft veroorzaakt of hiertoe heeft bijgedragen, dan moet de onderneming de betreffende slachtoffers genoegdoening bieden, dan wel bijdragen aan genoegdoening.
- Voorzien in, of samenwerking met, legitieme (juridische of niet juridische) mechanismen waar betrokken belanghebbenden en rechthebbenden klachten kunnen indienen.

6. Nationale IMVO-wet versus EU-wet

Ondanks dat er ook Europese wetgeving in voorbereiding is, pleiten wij voor een ambitieuze nationale imvo-wet. Europese processen duren vaak lang omdat alle lidstaten het uiteindelijk eens moeten worden. Het bestaan van imvo-wetgeving in verschillende EU-lidstaten¹⁸ vergroot het politiek draagvlak voor EU-maatregelen. Daarnaast zorgt een ambitieuze imvo-wet in Nederland ervoor dat Nederland meer kansen heeft voor beïnvloeding van een Europese wet. Commissaris Reynders, initiatiefnemer van de Europese wet, heeft aangegeven te kijken naar nationale wetgeving in de lidstaten, dwz vooral de Franse wet die al een paar jaar in werking is.

Het argument dat door sommige politieke partijen en bedrijven aangedragen wordt dat verschillende imvo-wetten binnen de EU een lappendeken aan wetgeving voor bedrijven oplevert, onderschrijven wij niet. Alle bestaande imvo-wetgeving heeft als basis de UNGP en de OESO-richtlijnen. Ook het argument van het creëren van een oneerlijk speelveld in Nederland zien wij niet. Het CU-initiatiefwetsvoorstel alsmede de bouwstenen zijn ook van

18

- Frankrijk (sinds 2017) Loi de Vigilance: zorgplicht en rapportageverplichting over due diligence

<https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/french-duty-of-vigilance-law-english-translation/>

- Duitsland Lieferkettengesetz of sorgfaltspflichtengesetz

https://germanwatch.org/sites/default/files/Initiative-Lieferkettengesetz_Analysis_What-the-new-supply-chain-act-delivers.pdf

- VK: Modern Slavery Act (2015): rapportageverplichting over due diligenceproces ten aanzien van moderne slavernij en mensenrechten

Wetsvoorstellen:

- België (april 2021): initiatiefwetsvoorstel zorg- en verantwoordingsplicht voor de ondernemingen, over hun hele waardeketen heen

-Zwitserland: Swiss Responsible Business Initiative: een burgerinitiatief uit 2016 naar model vna de Franse Devoir de Vigilance. Onlangs weggestemd in referendum.

toepassing verklaard op buitenlandse bedrijven die in Nederland activiteiten verrichten op producten op de markt brengen.

Tot slot melden wij dat uit recente onderzoeken¹⁹ blijkt dat verschillende bedrijven en hun belangenorganisaties in Nederland lobbyen tegen nationale wetgeving en pleiten voor Europese regels terwijl ze in Europa juist lobbyen tegen een Europese invo-wet of proberen de toekomstige Europese regels sterk af te zwakken.

7. Conclusie

Het laatste decennium is er, mede dankzij de Klimaatzaak tegen Shell, consensus gevormd in de internationale gemeenschap dat klimaatverandering een mensenrechtenkwestie is en dat bedrijven de belangrijkste aanjagers zijn van klimaatverandering en de gevolgen ervan. Het is van het grootste belang om bedrijven te verplichten hun activiteiten daadwerkelijk af te stemmen op de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs, willen we die doelen bereiken. Wetgeving zou een gemeenschappelijke norm stellen die uniformiteit en rechtszekerheid zou brengen en een groot deel van het gelijk speelveld zou opleveren. Er is zowel op nationaal, Europees en internationaal niveau momentum om deze leegte in de wetgeving aan te pakken. Het is dan ook ondenkbaar dat klimaat anno 2021- zes jaar na het Klimaatakkoord van Parijs - niet wordt genoemd in een wettelijke plicht voor bedrijven om gepaste zorgvuldigheid te betrachten. Het is daarbij cruciaal dat bedrijven hun activiteiten in lijn met een maximale opwarming van de aarde van 1,5°C brengen zoals afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs en dat er reductiedoelen voor bedrijven/sectoren moeten worden vastgesteld voor 2030.

Contactgegevens:

Janneke Bazelmans, policy officer Corporate Accountability & Forests
janneke.bazelmans@milieudefensie.nl

Sjoukje van Oosterhout, policy officer Climate & Energy
sjoukje.van.oosterhout@milieudefensie.nl

¹⁹ Somo: <https://www.somo.nl/nl/verhinderen-vertragen-verzwakken/>
Corporate Europe Observatory: <https://corporateeurope.org/sites/default/files/2021-06/OffThe%20Hook.pdf>